

АНАЛІЗ УМОВ ЕФЕКТИВНОГО
УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ І СПОРТУ НА
РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Сергеев Андрій

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

DOI: 10.32540/2071-1476-2021-3-118

Annotation

Introduction purpose of the study. Support of physical culture and sports in Ukraine at the present stage is a priority function of the state, which depends on the development of the leading role of physical culture and sports as an important factor in a healthy lifestyle, disease prevention, the formation of humanistic values. The implementation of this function directly depends on the legal regulation of the management of physical culture and sports in Ukraine and its improvement. Therefore, the study of the functioning of physical culture and sports in Ukraine at the present stage is relevant.

Hypothesis. It is assumed that the analysis of literature sources and surveys of experts among managers will systematize knowledge about the regulation of public administration relations in the field of physical culture and sports of administrative-territorial units.

The purpose of the study is to analyze the legal framework for the functioning of the field of physical culture and sports in Ukraine.

Material and methods: analysis and synthesis, induction and deduction, comparison, classification, generalization, abstraction, concretization.

Results. The author defines: 1) managerial functions and delimits the areas of management of each level of government - central, regional, local - in accordance with the classical scheme of organization of public administration in Ukraine; 2) identified problematic segments and factors that negatively affect the development of mass sports.

Conclusions. The implementation by the Government of Ukraine of the reform of the health care system, the improvement of state social support, the development of culture and sports, will make it possible to improve the quality of life, education and increase labor productivity.

Key words: analysis of legal documents, state reforms, branch of physical culture and sports, sports activity, social protection.

Анотація

Вступ і мета дослідження. Підтримка сфери фізичної культури і спорту в Україні на сучасному етапі є пріоритетною функцією держави, від якої залежить розвиток провідної ролі фізичної культури і спорту як важливого фактору здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей. Реалізація даної функції безпосередньо залежить від правового регулювання управління сферою фізичної культури і спорту в Україні та його вдосконалення. Тому дослідження системи функціонування фізичної культури і спорту в Україні на сучасному етапі є актуальним.

Гіпотеза. Передбачається, що аналіз літературних джерел та опитування фахівців у середовищі управлінців дозволить систематизувати знання про регулювання державно-управлінських відносин у сфері

фізичної культури і спорту адміністративно-територіальних одиниць.

Мета дослідження – проаналізувати нормативно-правові основи функціонування галузі фізичної культури і спорту в Україні.

Матеріал і методи: аналіз і синтез, індукція та дедукція, порівняння, класифікація, узагальнення, абстрагування, конкретизація.

Результати. Автором визначено: 1) управлінські функції і розмежовано сфери ведення кожного рівня управління – центрального, регіонального, місцевого – відповідно до класичної схеми організації державного управління в Україні; 2) визначено проблематичні сегменти та фактори, які негативно впливають на процеси розвитку саме масового спорту

Висновки. Впровадження Урядом України реформи системи охорони здоров'я, поліпшення надання державної соціальної підтримки, розвитку культури і спорту надасть змогу забезпечити поліпшення якості життя, освіти і зростання продуктивності праці.

Ключові слова: аналіз правових документів, державні реформи, галузь фізичної культури і спорту, спортивна діяльність, соціальний захист.

Аннотація

Введение и цель исследования. Поддержка сферы физической культуры и спорта в Украине на современном этапе является приоритетной функцией государства, от которой зависит развитие ведущей роли физической культуры и спорта как важного фактора здорового образа жизни, профилактики заболеваний, формирования гуманистических ценностей. Реализация данной функции напрямую зависит от правового регулирования управления сферой физической культуры и спорта в Украине и путей его совершенствования. Поэтому исследование системы функционирования физической культуры и спорта в Украине на современном этапе является актуальным.

Гипотеза. Предполагается, что анализ литературных источников и опросы специалистов в среде управленцев позволит систематизировать знания о регулировании государственно-управленческих отношений в сфере физической культуры и спорта административно-территориальных единиц.

Цель исследования – проанализировать нормативно-правовые основы функционирования отрасли физической культуры и спорта в Украине.

Материал и методы: анализ и синтез, индукция и дедукция, сравнение, классификация, обобщение, абстрагирование, конкретизация.

Результаты. Автором определены: 1) управленческие функции и разграничены сферы ведения каждого уровня управления - центрального, регионального, местного – в соответствии с классической схемой организации государственного управления в Украине; 2) определены проблематичные сегменты и факторы, которые негативно влияют на процессы развития именно массового спорта.

Выводы. Внедрение Правительством Украины реформы системы здравоохранения, улучшения предоставления государственной социальной поддержки, развития культуры и спорта позволит обеспечить улучшение качества жизни, образования и роста производительности труда.

Ключевые слова: анализ правовых документов, государственные реформы, отрасль физической культуры и спорта, спортивная деятельность, социальная защита.

Вступ. Потенціал розвитку сфери фізичної культури і спорту (ФКіС) складається під впливом багатьох чинників. Для того, щоб визначити умови, які здійснюють вирішальний вплив на її розвиток, на думку вчених (Архипова С.А., 2008; Гасюк І.Л., 2010), можна виділити три основні рівні управління, від ефективності яких визначальною мірою залежить розвиток ФКіС як в цілому в Україні, так і в окремих її регіонах:

- макрорівень – центральний

рівень, на якому визначається державна політика в галузі ФКіС, а також розробляються стратегії і законопроекти, які прямо або побічно стосуються питань ресурсного забезпечення масового спорту або впливають на сприйняття його населенням;

- мезорівень – рівень регіону та місцевий рівень, де створюються умови для розвитку територіальної мережі фізкультурно-спортивних організацій (ФСТ), забезпечуються можливості спор-

тивних занять для всіх груп населення;

- мікрорівень – рівень ФСТ або спортивних клубів, які безпосередньо надають населенню культурно-спортивні послуги в сфері фізичної культури. А також підприємства або організації, що залучають своїх службовців до занять фізичними вправами.

На макрорівні формуються загальні умови і загальнонаціональна політика в сфері розвитку спорту і його окремих видів, що

носять базовий, інституційний характер. Розглядаючи стан ресурсного забезпечення масового спорту в Україні в розрізі факторів макрорівня, слід зазначити наступне.

У преамбулі Державної цільової соціальної програми розвитку ФКіС на період до 2024 року (далі – Програма) зазначені основні причини виникнення проблем, пов'язаних із ситуацією у сфері ФКіС (Державна цільова соціальна програма розвитку ФКіС на період до 2024 року, 2020). Метою Програми є визначення провідної ролі фізичної культури і спорту як важливого фактору здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві. Цільова програма у сфері фізичної культури і спорту являє собою директивний адресний документ, який містить аналіз стану проблеми, що вирішується з допомогою програми, комплекс планових завдань та організаційних, методичних, соціально-економічних та інших заходів (Сергеев, Сергеева, 2014).

Важливим для розуміння суті комплексної цільової програми є те, що вона поділяється на підпрограми. Комплексний характер програми викликає потребу здійснення технічних, економічних, ідеологічних, екологічних підпрограм (Сергеев, 2015).

Згідно концепції Програми розвиток фізичної культури і спорту може бути забезпечений за такими варіантами.

Перший варіант передбачає збереження традиційної системи розвитку фізичної культури і спорту, відсутність системного підходу щодо розв'язання нагаль-

них проблем організації дозвілля населення і підготовки національних збірних команд, що не дасть позитивного результату і сприятиме загостренню кризової ситуації в Україні.

Другий варіант, що передбачає здійснення організаційно-практичних заходів щодо створення автономної системи управління сферою фізичної культури і спорту, в якій відсутня координуюча функція з боку держави, а керівництво здійснюється органами, відповідальними за забезпечення розвитку олімпійського руху, із залученням фінансових ресурсів приватного сектору, сприятиме зменшенню фінансових ресурсів державного та місцевих бюджетів для забезпечення розвитку сфери фізичної культури і спорту.

Третій, оптимальний варіант передбачає поєднання зусиль органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства для проведення реформи у сфері фізичної культури і спорту з метою приведення її у відповідність з європейськими вимогами і стандартами шляхом визначення як основи європейської моделі реформування відносин між органами державної влади та громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивної спрямованості, підвищення рівня публічності та прозорості діяльності Мінмолодьспорту, автономності спортивних федерацій, визначення принципів пріоритетності видів спорту, вдосконалення національного антидопінгового законодавства, що сприятиме створенню умов для заняття фізичною культурою і спортом. Виконання Програми дасть можливість:

- підвищувати щороку рівень охоплення населення руховою активністю на 1-2 відсотки;
- створити умови для соціальної адаптації та реабілітації осіб з інвалідністю і осіб з обмеженими фізичними можливостями;
- підвищити рівень готовнос-

ті молоді до служби у Збройних Силах та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів, правоохоронних органах, рятувальних та інших спеціальних службах з метою захисту суверенітету та незалежності держави;

- підвищити рівень заінтересованості дітей та молоді до соціальних, профілактичних акцій, спрямованих на мотивацію свідомого ставлення до власного здоров'я;

- підвищити рівень поінформованості та обізнаності різних груп населення щодо формування здорового способу життя і профілактики негативних явищ серед дітей та молоді;

- забезпечити надання якісних фізкультурно-спортивних послуг спортивними клубами та фізкультурно-оздоровчими закладами, які функціонують відповідно до встановлених стандартів;

- залучити до 13 відсотків дітей та молоді віком від 6 до 18 років до занять у дитячо-юнацьких спортивних школах, створити умови для розвитку резервного спорту та ефективного поповнення складу національних збірних команд;

- забезпечити збереження провідних позицій українських спортсменів у міжнародних змаганнях різного рівня для піднесення авторитету держави у світовому спортивному співтоваристві;

- забезпечити збереження та створення розгалуженої мережі сучасних спортивних споруд (спортивні зали, плавальні басейни, спортивні майданчики тощо), які відповідають національним та міжнародним стандартам, зокрема із залученням коштів інвесторів;

- забезпечити підвищення рівня професійних знань, фахового рівня та вміння працювати в нових соціально-економічних умовах, а також здійснення контролю за станом здоров'я, профілакти-

кою травматизму, захворювань та якістю наданих медичних послуг (Державна цільова соціальна програма розвитку ФКіС на період до 2024 року, 2020).

Однак на процеси розвитку саме масового спорту і формування ресурсної бази в регіонах України продовжують негативно впливати багато факторів: по-перше, пріоритет спорту вищих досягнень, по-друге, відсутність чіткої системи управління сферою ФКіС в цілому і масовим спортом зокрема в масштабах держави, з визначенням повноважень і компетенцій органів державної влади та місцевого самоврядування різних ієрархічних рівнів. На жаль, органи управління ФКіС в регіонах і адміністративно-територіальних одиницях базового рівня (районах, об'єднаних територіальних громадах) продовжують дублювати функції один одного як в частині розвитку спорту вищих досягнень, так і масового спорту. Цей факт підтверджується результатами соціологічного дослідження, проведеного нами спеціально, щоб з'ясувати, який напрямок у розвитку ФКіС підтримується в регіоні найбільшою мірою залежно від рівня влади (державної та місцевої) і конкретного органу управління представницької і виконавчої влади.

Фахівці виділяють чотири основні напрями у розвитку ФКіС (Нікітенко, 2012). На нашу думку, особливо важливо виявити тенденції щодо переважної підтримки, які формуються в середовищі управлінців, що безпосередньо здійснюють діяльність з розвитку ФКіС в регіоні. Низка дослідників у сфері фізичної культури і спорту стверджує, що важлива роль у формуванні потреби населення у фізкультурно-спортивній діяльності належить об'єктивним матеріальним умовам (Сергеев, Сергеева, 2019; Приходько, 2018).

Гіпотеза. Передбачається, що аналіз літературних джерел та опитування фахівців у середови-

щі управлінців дозволить систематизувати знання про регулювання державно-управлінських відносин у сфері фізичної культури і спорту адміністративно-територіальних одиниць.

Мета дослідження – здійснити аналіз умов ефективного управління сфери ФКіС на регіональному рівні.

Матеріал і методи. У ході дослідження були використані такі методи: аналіз і синтез, індукція та дедукція, порівняння, класифікація, узагальнення, абстрагування, конкретизація.

У соціологічному дослідженні взяли участь 58 осіб, в тому числі співробітники обласних державних адміністрацій (13 осіб). Дніпропетровської області, керівники органів управління по фізичній культурі та спорту адміністративно-територіальних одиниць у цих областях (25), директора ДЮСШ (15), керівники спортивних споруд (5). Усі опитування проводилися в лютому-квітні 2021 року під час проведення планових нарад і семінарів керівників сфери ФКіС.

Результати. Респондентам було поставлено питання про те, який напрям, на їхню думку, у розвитку ФКіС переважно підтримується окремими органами державної влади та місцевого самоврядування в їх регіоні. В результаті проведеного дослідження було виявлено такі тенденції: органи державної влади (на думку респондентів) переважно надають підтримку (яку, не уточнювалося) розвитку масового спорту (це відзначили 41,1% опитаних), на другому місці у державної влади фізичне виховання в закладах освіти (27,1%), на третьому – спорт вищих досягнень (20,3%), професійний спорт отримав 10,9%.

У системі органів місцевого самоврядування сумарна підтримка масового спорту складала 53,0%, фізичного виховання в освітніх установах – 42,0%,

спорт вищих досягнень отримав 39,0%. Слід звернути увагу на ту обставину, що всі гілки влади в системі місцевого самоврядування переважно підтримують масовий спорт і фізичне виховання в освітніх установах. Виявлено наступну структуру підтримки залежно від органу місцевої влади: масовий спорт більшою мірою підтримують керівники адміністративно-територіальних одиниць (44%) і представницький орган місцевого самоврядування (45,4%); виконавчі органи адміністративно-територіальних одиниць (управління з ФКіС, відділи народної освіти) переважно розвивають фізичне виховання в освітніх установах (54 і 64,2% відповідно).

Таким чином, у результаті проведеного соціологічного дослідження можна констатувати наступне: органи місцевого самоврядування адміністративно-територіальних утворень Дніпропетровської області переважно надають підтримку фізичному вихованню в освітніх установах і розвитку масового спорту, що відповідає вимогам Закону України «Про місцеве самоврядування» (Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», 2021).

Однією з проблем розвитку масового спорту є низькі доходи населення особливо в умовах коронавірусної інфекції. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук опублікував дослідження «Вплив коронавірусної кризи на бідність: перші наслідки для України». Згідно з його результатами, за підсумками 2020 року до категорії бідних потрапить 45% населення України.

У дослідженні йдеться, що цей показник на 17%, або на 6,5 відсоткового пункту вище, ніж 2019 року (Черенько, 2020).

Крім того, сфера фізичної культури і спорту регулюється значною кількістю нормативних джерел. Вадами правової регла-

Таблиця 1

Форми прямої та опосередкованої підтримки спортивних організацій місцевими органами державної влади (Розвиток сфери ФКіС в системі місцевого самоврядування, 2006)

Головні напрями спортивної політики	Пряма підтримка	Опосередкована підтримка
Спортивні споруди	Надання у безкоштовне (пільгове) користування	Будівництво споруд з використанням субсидії місцевої влади
Спортивне обладнання	Надання у безкоштовне (пільгове) користування	Придбання обладнання фізкультурно-спортивною організацією з використанням субсидії місцевої влади
Організація колективного дозвілля	Надання організаторів дозвілля	Найм персоналу фізкультурно-спортивною організацією з використанням субсидії місцевої влади
Фінансування	Субсидії на профільну діяльність	Здійснення виплат органами місцевої влади за фізкультурно-спортивну організацію (витрати на управління, відрядження, стажування)
Матеріально-технічне та кадрове забезпечення заходів		Надання субсидії фізкультурно-спортивній організації для організації заходів
Підготовка кадрів	Підготовка кадрів органами місцевої влади	Доручення забезпечення підготовки кадрів профільним комітетам департаментів, регіонів, ліг і т. ін.

ментації обумовлена неефективність галузевого управління, низький рівень міжвідомчої координації і взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування, низька відповідальність та дотримання вимог законодавчих та нормативно-правових актів щодо організації фізичного виховання (Приходько, 2020).

У результаті впливу негативних факторів на ефективність управління сферою ФКіС формуються наступні проблеми (Алікова, 2005):

- на регіональному рівні відсутні передумови для розвитку ФКіС, особливо в частині масового спорту, тому що регіональні і місцеві органи управління не можуть у повному обсязі використовувати правові й організаційно-управлінські ресурси, які повинні бути сформовані на державному рівні;

- фінансові ресурси спрямовуються у сферу спорту вищих досягнень, що найчастіше є економічно необґрунтованим, крім того, відсутня система контролю,

що призводить до нецільового витрачання коштів;

- більшість фізкультурно-спортивних споруд, а також закріплені за ними інвентар морально і фізично застаріли і вимагають значних капітальних вкладень на ремонт і переобладнання, багато площі використовується не за призначенням;

- обмежено використання науково-інформаційних ресурсів через недостатнє фінансування, згорнута наукова діяльність у сфері спорту, обмежена тільки кількома дослідженнями, не створена інфраструктура розповсюдження інформації між населенням, спортивними організаціями та органами управління;

- система підготовки та перепідготовки трудових ресурсів не відповідає вимогам ринку, тому при великій потребі у фахівцях спортивні організації і установи не можуть укомплектувати штат кваліфікованими кадрами.

Дані проблеми багато в чому визначають стан розвитку масового спорту на регіонально-

му рівні, тобто на мезорівні, де формуються територіальні умови розвитку спорту і його окремих видів.

Управління розвитком галузі ФКіС вимагає узгодження інтересів усіх учасників процесу управління з метою забезпечення комплексного розвитку та ефективного використання потенціалу галузі. Саме тому в даний час важливою науково-практичною проблемою є питання виявлення і врахування інтересів учасників фізкультурно-спортивної діяльності. Аналізуючи управлінську діяльність як процес, який здійснюється керівником, можна спостерігати, що він тісно взаємопов'язаний як із зовнішньою, так і з внутрішньою культурою організації (Сергєєв, 2015).

Взаємодію в управлінні сферою ФКіС на регіональному та муніципальному рівнях В.В. Новокрещенов визначає як узгоджені дії керівних управлінських та педагогічних кадрів, що представляють різні елементи системи управління та розвитку сфери

фізичної культури та спорту, освіти, молодіжної політики, адміністрацій конкретних закладів, підприємств та організацій, діючих в сфері ФКіС, а також освітніх закладів загальної, професійної освіти, працівників, викладачів, учителів та тренерів, керівників спортивних федерацій, які виступають в якості опосередкованих суб'єктів відносин, що разом забезпечують оптимально ефективне управління розвитком ФКіС (Новокрещенов, 2006). Ми будемо розглядати суб'єкт-суб'єктні і суб'єкт-об'єктні відносини в сфері ФКіС, під якими розуміємо форму вияву волі суб'єкта управління щодо об'єкта управління, спрямовану на забезпечення дійсних потреб та інтересів суб'єкта та об'єкта управління на основі вибору з множини можливих варіантів їх поведінки такого, що найбільше відповідав би конкретним умовам та цілям функціонування системи ФКіС на даному етапі її розвитку.

У межах суб'єкт-об'єктних відносин реалізується важлива функція держави у процесі цільового програмування – надання предметної підтримки іншим суб'єктам сфери ФКіС (табл. 1).

Слід зазначити, що пряма і непряма підтримка не виключають одна одну, а навпаки, їх поєднання відбиває сучасні тенденції розвитку ФКіС на місцевому рівні. Проте, на нашу думку, у кожному конкретному випадку, з урахуванням територіальних особливостей і можливостей, органи місцевого самоврядування повинні визначати пріоритети у використанні того або іншого виду підтримки.

Нині виникають також альтернативні джерела утворення фінансів господарюючих суб'єктів ФКіС. Проте провідне значення зберігається за прямим і непрямим фінансуванням фізкультурно-спортивних організацій з державного бюджету різних рівнів: державного, регіонального

і місцевого. У той же час, надалі у міру нарощування економічного потенціалу країни і зростання життєвого рівня народу зростатиме доля надходжень від реалізації платних фізкультурно-спортивних послуг населенню. З метою створення матеріальної бази виду спорту органи влади областей України і органи місцевого самоврядування, разом із національною федерацією, мають забезпечувати розвиток механізмів державно-приватного партнерства й залучення позабюджетних коштів. Кошти, що виділяються НОК України, плануються до використання для підвищення якості підготовки спортсменів збірної команди з виду спорту безпосередньо до Ігор Олімпіад. В Україні національні федерації до цих пір є досить залежними від Міністерства. Тому повинно розглядатись питання суттєвого підвищення автономності національних спортивних федерацій (Савченко, Сергеев, 2016). Теоретико-методологічні основи управління фізичною культурою і спортом розглядаються епізодично, без застосування комплексного підходу. При цьому у чинній системі управління зберігаються риси централізованої системи (Савченко, Сергеев, 2016). Дослідження європейських принципів управління фізкультурою і спортом дозволили виявити, що головною її особливістю є наявність наддержавного рівня управління і координації (Сергеев, 2015).

Визначення шляхів формування ефективної спортивної політики адміністративно-територіальної одиниці потребує визнання протиріч, притаманних сучасній системі управління галуззю й обумовлених особливостями перехідної соціально-економічної системи. До них відносяться протиріччя:

- між усталеною практикою управління ФКіС й вимогами часу, коли постає нагальна необхідність тісної взаємодії усіх

структур управління на різних рівнях, які перебувають на різних, часто полярних управлінських позиціях;

- між необхідністю найтіснішої взаємодії органів державної влади й місцевого самоврядування в умовах нових правових відносин і фактичною розмежованістю та непідготовленістю до цього регіональної управлінської системи в сфері ФКіС;

- між необхідністю комплексної взаємодії представників державної влади й місцевого самоврядування, бізнесу, інститутів громадянського суспільства та активного залучення до процесів управління ФКіС широких верств населення і відсутністю у них знань, умінь та навичок, які дозволяють здійснювати такі дії.

Дискусія. Наведені протиріччя, за визначенням В.В. Новокрещенова, є окремими «гранями» головного протиріччя – між системою управління у сфері ФКіС, що склалася ще за радянських часів й була зорієнтована на процеси адміністрування, характеризувалась відсутністю раціональних альтернатив при вирішенні завдань управління, особливо на місцевому рівні, і реаліями сьогоdnішнього дня, коли життя вимагає застосування нових, сучасних технологій соціального управління, що ґрунтуються на комплексних підходах з урахуванням взаємовідносин усіх суб'єктів і об'єктів, що складають систему управління ФКіС (Новокрещенов, 2006).

Розв'язання даних протирічч потребує таких підходів до розробки спортивної політики, які передбачали б активну участь у них усіх суб'єктів сфер ФКіС адміністративно-територіальної одиниці. Згідно з чинним законодавством України до них відносяться:

- спортивні клуби;
- дитячо-юнацькі спортивні школи;
- спеціалізовані навчальні заклади спортивного профілю;

- школи вищої спортивної майстерності;
- центри олімпійської підготовки;
- фізкультурно-оздоровчі заклади;
- центри фізичного здоров'я населення;
- центри ФКіС інвалідів;
- колективи фізичної культури;
- місцеві осередки фізкультурно-спортивних товариств та спортивних федерацій;
- громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості учнів та студентів;
- відділення Національного олімпійського комітету України (Закон України «Про фізичну культуру і спорт», 2020).

Як бачимо, склад суб'єктів сфери ФКіС, який, без сумніву, притаманний і адміністративно-територіальній одиниці країни, підкреслює ту обставину, що до орбіти управління розробкою та реалізацією програм розвитку сфери ФКіС об'єктивно слід за-

лучати представників трьох секторів – державного, громадського та приватного.

Нагадаємо, що учасниками процесу управління розвитком ФКіС є:

- суб'єкт управління – регіональні органи виконавчої влади і місцевого самоврядування;
- об'єкт управління – фізкультурно-спортивні організації державного, громадського та комерційного сегментів;
- населення, яке є особливим учасником процесу управління, виступаючим як одержувач послуг фізкультурно-спортивної спрямованості, і аналіз фізкультурно-оздоровчої роботи з населенням показує, що заняття проводяться переважно за місцем проживання та в освітніх установах (Сергеев, 2018).

Висновки. Кожен учасник процесу управління має власні інтереси, які реалізує в процесі взаємодії з іншими учасниками процесу, і тим самим вносить

свій внесок у розвиток ФКіС. Взаємодія учасників управлінських відносин може бути визнана ефективною, якщо в її результаті досягається поставлена мета, яку закріплено у Державній цільовій соціальній програмі розвитку ФКіС на період до 2024 року, а саме визначення провідної ролі фізичної культури і спорту як важливого фактору здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві (Державна цільова соціальна програма розвитку ФКіС на період до 2024 року, 2020).

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Архипова С.А. Оценка обеспеченности населения, занимающегося физической культурой и спортом, ресурсами. Физическая культура и спорт: проблемы и перспективы развития : материалы IV Международной научно-практической конференции. Тула: изд-во ТулГУ, 2008. С.11-14.
2. Гасюк І.Л. Підходи до дослідження системи державного управління розвитком фізичної культури і спорту. Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. Д.: Вид-во ДРІДУ НАДУ, 2010. № 4(7). С. 194-206.
3. Державна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-п#Text>
4. Нікітенко С. Ключові проблеми в організації державного управління розвитком фізичної культури та спорту в Україні на сучасному етапі. Режим доступу : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/govermgmt/2012/202-190-21.pdf>
5. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР (зі змінами від 29.04.2021). Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

References

1. Arhipova S.A. (2008). Otsenka obespechennosti naseleniia, zanimaiushchegosia fizicheskoi kulturoi i sportom, resursami. Fizicheskaiia kultura i sport: problemy i perspektivy razvitiia : materialy IV Mezhdunarodnoi nauchno-prakticheskoi konferentsii. Tula: izd-vo TulGU. S.11-14 (in Russian).
2. Gasiuk I.L. (2010). Pidhodi do doslidzhennia systemy derzhavnogo upravlinnia rozvytkom fizychnoi kultury i sportu. Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriadvannia : zb. nauk. pr. D.: Vyd-vo DRIDU NADU. № 4(7). S. 194-206 (in Ukrainian).
3. Derzhavna tsilova socialna programa rozvytku fizychnoi kultury i sportu na period do 2024 roku. Rezhym dostupu : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-n#Text> (in Ukrainian).
4. Nikitenko S. Kliuchovi problemy v organizatsii derzhavnogo upravlinnia rozvytkom fizychnoi kultury ta sportu v Ukraini na suchasnomu etapi. Rezhym dostupu : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/govermgmt/2012/202-190-21.pdf> (in Ukrainian).
5. Pro mistseve samovriadvannia v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 № 280/97-VR

6. Черенько Л.М., Полякова С.В., Шишкін В.С., Реут А.Г., Васильєв О.А., Когатько Ю.Л., Заяць В.С., Клименко Ю.А., Новосільська Т.В. Вплив коронавірусної кризи на бідність: перші наслідки для України : монографія. Київ: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук, 2020. 76 с. Режим доступу: https://idss.org.ua/arhiv/poverty_forecast.pdf
7. Приходько В.В. Розвиток спорту в умовах об'єднаних територіальних громад : монографія. Дніпро: Інновація, 2020. 348 с.
8. Алікова О.М. Конституційні засади вдосконалення системи управління фізичною культурою і спортом в Україні в контексті адміністративно-територіальної реформи. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук праць. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2005. Вип. 26. С. 177-182. Режим доступу : <http://apdp.in.ua/v26/32.pdf>
9. Новокрещенов В.В. Взаимодействие сторон в управлении региональной системой физической культуры и спорта. Ижевск : Изд-во ИЖГТУ, 2006. 380 с.
10. Развитие сферы физической культуры и спорта в системе местного самоуправления. Евразийский международный научно-аналитический журнал. Проблемы современной экономики. С-Пб, 2006. № 3/4 (19/20). С. 63-70.
11. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24.12.1993 № 3808-ХІІ (зі змінами 17.09.2020) : Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text/>
12. Приходько В.В. Концепція управління сучасною системою підготовки спортсменів : монографія. Дніпро : Інновація, 2018. 464 с.
13. Савченко В.Г., Сергєєв А.Ю. Управління у сфері фізичної культури і спорту на рівні адміністративно-територіальних одиниць: традиції і новації. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2016. №1 (51). С. 76-80.
14. Савченко В., Сергєєв А. Управління сферою фізичної культури і спорту у науковому дискурсі в Україні. Спортивний вісник Придніпров'я. 2016. №1. С.116-122.
15. Сергєєв А., Сергєєва Л. Програмно-цільовий компонент у системі управління сферою фізичної культури і спорту. Спортивний вісник Придніпров'я. 2014. №3. С.106-109.
16. Сергєєв А., Сергєєва Л. Правове регулювання управління сферою фізичної культури та спорту в Україні. Спортивний вісник Придніпров'я. 2019. №3. С. 53-61.
17. Сергєєв А. Організаційні аспекти системи управління у сфері фізичної культури і спорту. Спортивний вісник Придніпров'я. 2015. №3. (зі змінами від 29.04.2021). Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (in Ukrainian).
6. Cherenko L.M., Poliakova S.V., Shyshkin V.S., Reut A.G., Vasilev O.A., Kogatko Yu.L., Zayats V.S., Klimenko Yu.A., Novosilska T.V. (2020). Vplyv koronavirusnoi kryzy na bidnist: pershi naslidky diya Ukrainy : monografiia. Kyiv: Instytut demografii ta sotsialnyh doslidzhen imeni M.V. Ptuhi Natsionalnoi akademii nauk. 76 s. Rezhym dostupu : https://idss.org.ua/arhiv/poverty_forecast.pdf (in Ukrainian).
7. Pryhodko V.V. (2020). Rozvytok sportu v umovah obiednanyh terytorialnyh gromad : monografiia. Dnipro: Innovatsiia, 348 s. (in Ukrainian).
8. Alikova O.M. (2005). Konstytutsiini zasady vdoskonalennia systemy upravlinnia fizychnoiu kulturoiu i sportom v Ukraini v konteksti administratyvno-terytorialnoi reformy. Aktualni problemy derzhavy i prava : zb. nauk prats. Odesa: Natsionalnii universytet «Odeska yurydychna akademiia». Vyp. 26. S. 177-182. Rezhym dostupu : <http://apdp.in.ua/v26/32.pdf> (in Ukrainian).
9. Novokreschenov V.V. (2006). Vzaimodeistviie storon v upravlenii regionalnoi sistemoi fizicheskoi kultury i sporta. Izhevsk : Izd-vo IzhGTU. 380 s. (in Russian).
10. Razvitiie sfery fizicheskoi kultury i sporta v sisteme mestnogo samoupravleniia. Evraziiskii mezhdunarodnyi nauchno-analiticheskii zhurnal. Problemy sovremennoi ekonomiki. S-Pb, 2006. № 3/4 (19/20). S. 63-70. (in Russian).
11. Pro fizychnu kulturu i sport: Zakon Ukrainy vid 24.12.1993 № 3808-XII (zi zminamy 17.09.2020) : Rezhym dostupu : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text/> (in Ukrainian).
12. Pryhodko V.V. (2018). Kontseptsiia upravlinnia suchasnoiu systemoiu pidgotovky sportsmeniv : monografiia. Dnipro : Innovatsiia. 464 s.
13. Savchenko V.G., Sergeiev A.Yu. (2016). Upravlinnia u sferi fizychnoi kultury i sportu na rivni administratyvno-terytorialnykh odynts: tradytsii i novatsii. Slobozhanskii naukovo-sportyvnyi visnyk. №1 (51). S. 76-80.
14. Savchenko V., Cergeie A. (2016). Upravlinnia sferoiu fizychnoi kultury i sportu u naukovomu diskursi v Ukraini. Sportyvnyi visnyk Prydniprovia. №1. S.116-122.
15. Sergeiev A., Sergeieva L. (2014). Programno-tsilovii komponent u systemi upravlinnia sferoyu fizychnoi kultury i sportu. Sportyvnyi visnyk Prydniprovia. №3. S.106-109.
16. Cergeiev A., Sergeieva L. (2019). Pravove reguliuvannia upravlinnia sferoiu fizychnoi kultury ta sportu v Ukraini. Sportyvnyi visnyk Prydniprovia. №3. S. 53-61.

- S.125-129.
18. Сергеев А.Ю. Зарубіжний досвід державного регулювання сфери фізичної культури і спорту. Науковий часопис : зб. наук. праць ; за ред. Г.М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2015. Випуск 12 (67) 15. С.104-109. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /фізична культура і спорт».
 19. Сергеев А. Цільове програмування в управлінні розвитком фізичної культури і спорту. Молода спортивна наука України : зб. наук. праць; за ред. Є. Приступи. Л. : ЛДУФК, 2015. Вип. 19. Т.2. С. 99-103.
 20. Сергеев А. Обґрунтування вибору критеріїв і системи показників розвитку фізичної культури і спорту в адміністративно-територіальній одиниці сучасної України. Спортивний вісник Придніпров'я. 2018. №1. С. 81-86.
 17. Sergeiev A. (2015). Organizaciini aspekty systemy upravlinnia u sferi fizychnoi kultury i sportu. Sportyvnyi visnyk Prydniprovia. №3. S.125-129.
 18. Sergeiev A.Yu. (2015). Zarubizhnii dosvid derzhavnogo reguluvannia sfery fizychnoi kultury i sportu. Naukovii chasopys : zb. nauk. prats. ; za red. G.M. Arziutova. K. : Vyd-vo NPU imeni M.P. Dragomanova. Vypusk 12 (67) 15. S.104-109. Seriiia 15 «Naukovo-pedagogichni problemy fizychnoi kultury /fizichna kultura i sport».
 19. Sergeiev A. (2015). Tsilove programuvannia v upravlinni rozvytkom fizychnoi kultury i sportu. Moloda sportyvna nauka Ukrainy : zb. nauk. prats; za red. Ye. Prystupy. L. : LDUFK, Vyp. 19. T.2. S. 99-103.
 20. Cergeiev A. (2018). Obgruntuvannia vyboru kryteriiv i systemy pokaznykiv rozvytku fizychnoi kultury i sportu v administratyvno-terytorialnii odyntysi suchasnoi Ukrainy. Sportyvnyi visnyk Pyidniprovia. №1. S. 81-86.

Сергеев Андрій

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, 10, 49094, Україна
e-mail: asergeev@mail.ua, тел. +38(067)6346517